

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

4 päivänä maaliskuuta 2020*

Muutoksenhaku – Kilpailu – Yrityskeskittymien valvonta – Asetus (EY) N:o 139/2004 –
4 artiklan 1 kohta – Velvoite ilmoittaa keskittymästä etukäteen – 7 artiklan 1 kohta –
Toteuttamisen lykkäämistä koskeva velvoite – 7 artiklan 2 kohta – Vapautus – Yhden ainoan
keskittymän käsite – 14 artiklan 2 kohta – Päätös, jolla määrätään sakkoja yrityskeskittymän
toteuttamisesta ennen siitä ilmoittamista ja sen hyväksymistä – Ne bis in idem -periaate –
Rangaistusten hyväksilukemisperiaate – Säännösten rikkomisten konkurrenssi

Asiassa C-10/18 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta,
joka on pantu vireille 5.1.2018,

Mowi ASA, aiemmin Marine Harvest ASA, kotipaikka Bergen (Norja), edustajanaan R. Subiotto, QC,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinaan M. Farley ja F. Jimeno Fernández,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit S. Rodin, D. Šváby, K. Jürimäe
(esittelevä tuomari) ja N. Piçarra,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Longar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.5.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.9.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

- 1 Mowi ASA, aiemmin Marine Harvest ASA, vaatii valituksessaan unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 26.10.2017 antaman tuomion Marine Harvest v. komissio (T-704/14, EU:T:2017:753; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi Mowi ASA:n nostaman kanteen, jossa vaadittiin sakon määräämisestä keskittymästä, joka on toteutettu neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan vastaisesti, 23.7.2014 annetun komission päätöksen C(2014) 5089 final (asia COMP/M.7184 – Marine Harvest / Morpol) (14 artiklan 2 kohdan mukainen menettely) (jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista ja toissijaisesti sille määrättyjen sakkojen kumoamista tai niiden määrän alentamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EY:n sulautuma-asetus) (EUVL 2004, L 24, s. 1) johdanto-osan 5, 6, 8, 20 ja 34 kohdassa todetaan seuraavaa

”(5) On – – varmistettava, että uudelleenjärjestelyt eivät aiheuta pysyvää vahinkoa kilpailulle. Yhteisön oikeudessa on sen vuoksi oltava säännöksiä keskittymistä, jotka saattavat olennaisesti estää tehokasta kilpailua yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla.

(6) Sen vuoksi on tarpeen erityinen oikeudellinen väline, jolla kaikkia keskittymiä voitaisiin tehokkaasti valvoa niillä [Euroopan unionissa] esiintyvän kilpailun rakenteeseen olevien vaikutusten kannalta ja joka olisi ainoa tällaisiin keskittymiin sovellettava väline. – –

– –

(8) Tämän asetuksen säännösten tulisi koskea merkittäviä rakenteellisia muutoksia, joiden vaikutukset markkinoihin ulottuvat jäsenvaltion kansallisten rajojen ulkopuolelle. Tällaisia keskittymiä olisi yleensä tarkasteltava yksinomaan [unionin] tasolla 'yhden luukun' järjestelmää soveltaen ja toissijaisuusperiaatetta noudattaen.

– –

(20) On tarkoituksenmukaista määritellä keskittymän käsite siten, että se sisältää toimet, jotka pysyvästi muuttavat keskittymään osallistuvien yritysten valvontaa ja siten markkinoiden rakennetta. Sen vuoksi tätä asetusta on aiheellista soveltaa kaikkiin yhteisyrityksiin, jotka hoitavat pysyvästi kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan. On lisäksi asianmukaista käsitellä yhtenä keskittymänä toimia, jotka ovat läheisesti yhteydessä toisiinsa siten, että niitä yhdistää ehto tai ne muodostuvat suhteellisen lyhyen ajanjakson aikana tapahtuvista arvopapereita koskevista liiketoimista.

– –

(34) Tehokkaan valvonnan varmistamiseksi yritysten olisi ilmoitettava ennakolta yhteisönlajuisista keskittymistä sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen ilmoittamisen tai määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen. – – Keskittymien toteuttamista olisi lykättävä kunnes asiasta on tehty lopullinen komission päätös. Tästä lykkäämisvelvoitteesta olisi kuitenkin voitava tarvittaessa poiketa keskittymään osallistuvien yritysten pyynnöstä. – –

- 3 Mainitun asetuksen 1 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin tässä artikkelissa tarkoitettuihin yhteisönlajuisiin keskittymiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 artiklan 5 kohdan ja 22 artiklan soveltamista.”

- 4 Mainitun asetuksen 3 artiklan, jonka otsikko on ”Keskittymän määritelmä”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Keskittymän katsotaan syntyvän, jos määräysvalta siirtyy pysyvästi seurauksena siitä, että

- a) kaksi yritystä tai yrityksen osaa tai useampi yritys tai yrityksen osa, jotka ovat aikaisemmin olleet itsenäisiä, sulautuu; taikka
- b) yksi tai useampi henkilö, jolla jo on määräysvalta ainakin yhdessä yrityksessä, tai yksi tai useampi yritys hankkii ostamalla osakkeita tai osuuksia taikka varoja, sopimuksella tai muulla tavoin suoran tai välillisen määräysvallan, joka koskee yhtä tai useampaa yritystä kokonaisuudessaan tai jotakin sen tai niiden osaa.

2. Määräysvalta perustuu oikeuksiin, sopimuksiin ja muihin keinoihin, jotka joko erikseen tai yhdessä ja ottaen huomioon asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, ja erityisesti:

- a) omistusoikeuteen yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin taikka niiden käyttöoikeuteen;
- b) oikeuksiin tai sopimuksiin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä.”

- 5 Saman asetuksen 4 artiklan, jonka otsikko on ”Ennakkoilmoitus keskittymistä ja käsittelypaikan siirtäminen ennen ilmoitusta ilmoituksen tekijöiden pyynnöstä”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetuista yhteisönlaajuisista keskittymistä on ilmoitettava komissiolle ennen niiden toteuttamista ja sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen tai määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen.

Ilmoitus voidaan tehdä myös, jos keskittymään osallistuvat yritykset osoittavat komissiolle vilpittömän aikomuksen tehdä sopimus tai ne ovat ilmoittaneet julkisesti aikovansa tehdä julkisen osto- tai vaihtotarjouksen, jos suunniteltu sopimus tai osto- tai vaihtotarjous johtaisi yhteisönlaajuiseen keskittymään.

Tässä asetuksessa käsite ’ilmoitettu keskittymä’ kattaa myös suunnitellut keskittymät, joista on ilmoitettu toisen alakohdan mukaisesti. Tämän artiklan 4 ja 5 kohdassa käsite ’keskittymä’ sisältää toisessa alakohdassa tarkoitettut suunnitellut keskittymät.”

- 6 Asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan, jonka otsikko on ”Keskittymien toteuttamisen lykkääminen”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettua yhteisönlaajuisista keskittymää, tai komission 4 artiklan 5 kohdan nojalla tutkimaakaan keskittymää, ei saa toteuttaa ennen kuin siitä on tehty ilmoitus tai ennen kuin se on julistettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan, 8 artiklan 1 kohdan tai 8 artiklan 2 kohdan nojalla tehdyn päätöksen mukaisesti taikka 10 artiklan 6 kohdan mukaisen olettamuksen perusteella.

2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä julkisen osto- tai vaihtotarjouksen tai arvopapereita koskevien liiketoimien sarjan toteuttamista, joilla 3 artiklassa tarkoitettu määräysvalta saadaan useilta myyjiltä, mukaan lukien muiksi arvopapereiksi vaihdettavia arvopapereita koskevat liiketoimet, jos arvopaperit on otettu kaupankäynnin kohteeksi arvopaperipörssin kaltaisilla markkinoilla, edellyttäen, että

- a) keskittymästä ilmoitetaan komissiolle 4 artiklan mukaisesti viipymättä; ja

b) ostaja ei käytä kysymyksessä oleviin arvopapereihin liittyvää äänioikeuttaan taikka käyttää sitä vain säilyttääkseen näiden sijoitusten täyden arvon komission 3 kohdan nojalla myöntämällä poikkeusluvalla.”

7 Mainitun asetuksen 14 artiklan 2–4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Komissio voi päätöksellään määrätä 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuille henkilöille tai keskittymään osallistuville yrityksille sakon, joka on enintään 10 prosenttia keskittymään osallistuvan yrityksen 5 artiklassa tarkoitettusta kokonaisliikevaihdosta, jos nämä tahallaan tai tuottamuksesta:

- a) eivät ilmoita keskittymää 4 artiklan, tai 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti ennen sen toteuttamista, paitsi jos 7 artiklan 2 kohta tai 7 artiklan 3 kohdan nojalla tehty päätös nimenomaisesti sallii sen;
- b) toteuttavat keskittymän 7 artiklan vastaisesti;
- c) toteuttavat keskittymän, joka on 8 artiklan 3 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä julistettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, tai eivät noudata 8 artiklan 4 tai 5 kohdan nojalla tehdyssä päätöksessä määrättyjä toimenpiteitä;
- d) laiminlyövät 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan, 7 artiklan 3 kohdan tai 8 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan nojalla tehdyssä päätöksessä asetetun ehdon tai velvoitteen.

3. Sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto.

4. Päätökset, jotka tehdään 1, 2 tai 3 kohdan nojalla, eivät ole luonteeltaan rikosoikeudellisia.”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

8 Asian tausta on esitetty valituksenalaisen tuomion 1–37 kohdassa seuraavasti:

”1 [Kantaja] on Norjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka on listattu Oslon (Norja) ja New Yorkin (Yhdysvallat) pörseissä. Se viljelee lohta ja harjoittaa sen ensiasteen jalostustoimintaa Chilessä, Färsaarilla, Irlannissa, Kanadassa, Norjassa ja Skotlannissa sekä viljelee ruijanpallasta ja harjoittaa sen ensiasteen jalostustoimintaa Norjassa. Kantaja harjoittaa lisäksi jatkojalostustoimintaa Alankomaissa, Belgiassa, Chilessä, Irlannissa, Japanissa, Norjassa, Puolassa, Ranskassa, Tšekissä ja Yhdysvalloissa.

A. Kantajan toteuttama Morpolin hankinta

- 2 Kantaja teki 14.12.2012 Friendmall Ltd:n ja Bazmonta Holding Ltd:n kanssa osakkeidenostosopimuksen (Share Purchase Agreement, jäljempänä SPA), joka koski näiden yritysten Morpol ASA:sta omistamien osakkeiden myyntiä.
- 3 Morpol on norjalainen lohen tuottaja ja jalostaja. [Mainittu yhtiö] tuottaa viljeltyä lohta ja tarjoaa laajaa valikoimaa lisäarvoollisia lohituotteita. Se viljelee lohta ja harjoittaa sen ensiasteen jalostusta Norjassa ja Skotlannissa. Lisäksi se harjoittaa jatkojalostustoimintaa Puolassa, Vietnamin ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Ennen kuin kantaja osti sen, Morpol oli listattu Oslon pörssissä.
- 4 Friendmall ja Bazmonta Holding olivat yksityisiä rajavastuuyhtiöitä, jotka oli perustettu ja rekisteröity Kyproksella. Molemmat yhtiöt olivat yhden henkilön, Morpolin perustajan ja entisen toimitusjohtajan M:n, määräysvallassa.

- 5 SPA:n johdosta kantaja sai Morpolista osuuden, joka oli noin 48,5 prosenttia Morpolin osakepääomasta. Tämä osakekauppa (jäljempänä joulukuun 2012 osakekauppa) saatiin päätökseen 18.12.2012.
- 6 Kantaja ilmoitti 17.12.2012 pörssitiedotteella, että se aikoi tehdä julkisen ostotarjouksen Morpolin jäljelle jääneistä osakkeista. Kantaja teki 15.1.2013 Norjan osakekauppalaain mukaisesti tällaisen pakollisen julkisen ostotarjouksen Morpolin jäljelle jääneistä osakkeista, jotka muodostivat 51,5 prosenttia yhtiön osakekannasta. Norjan lainsäädännön mukaan yli kolmanneksen pörssissä noteeratun yhtiön osakkeista ostavan on tehtävä pakollinen tarjous tämän yhtiön jäljelle jääneistä osakkeista.
- 7 Morpolin hallitus nimitti 23.1.2013 uuden toimitusjohtajan SPA:han sisällytetyn sitoumuksen seurauksena tällä välin, 1.3.2013 alkaen, irtisanoutuneen M:n tilalle.
- 8 Sen jälkeen, kun julkinen ostotarjous oli hyväksytty ja pantu täytäntöön 12.3.2013, kantajalla oli kaikkiaan 87,1 prosenttia Morpolin osakkeista. Näin ollen julkisen ostotarjouksen seurauksena kantaja hankki osakkeita, jotka muodostivat noin 38,6 prosenttia Morpolin osakepääomasta, niiden sen joulukuun 2012 osakekaupalla jo hankkimien osakkeiden lisäksi, jotka muodostivat 48,5 prosenttia Morpolin osakepääomasta.
- 9 Morpolin jäljelle jääneiden osakkeiden kauppa toteutettiin 12.11.2013. Ylimääräinen yhtiökokous päätti 15.11.2013 pyytää listauksen peruuttamista Oslon pörssissä, vähentää hallituksen jäsenten lukumäärää ja lakkauttaa nimityskomitean. Morpolia ei enää 28.11.2013 noteerattu Oslon pörssissä.

B. Ilmoitusta edeltävä vaihe

- 10 Kantaja lähetti 21.12.2012 [komissiolle] pyynnön siitä, että yksinomaisen määräysvallan hankkimista Morpolissa koskeva asia osoitettaisiin käsittelijätiimille. Tässä pyynnössä kantaja ilmoitti komissiolle, että joulukuun 2012 osakekauppa oli saatu päätökseen ja ettei se käyttäisi äänivaltaansa ennen komission päätöksen antamista.
- 11 Komissio pyysi, että kantajan kanssa pidettäisiin puhelinkokous, joka järjestettiin 25.1.2013. Puhelinkokouksen aikana komissio pyysi tietoja liiketoimen rakenteesta ja selvitystä siitä, oliko joulukuun 2012 osakekaupalla voitu jo antaa kantajalle määräysvalta Morpolissa.
- 12 Komissio lähetti 12.2.2013 kantajalle tietopyynnön, joka koski mahdollista tosiasiallisen määräysvallan hankkimista Morpolissa joulukuun 2012 osakekaupan seurauksena. Lisäksi se pyysi, että sille toimitettaisiin Morpolin yhtiökokousten ja hallituksen kokousten esityslistat ja pöytäkirjat kolmelta viimeiseltä vuodelta. Kantaja vastasi tähän pyyntöön osittain 19.2.2013 ja toimitti siihen täydellisen vastauksen 25.2.2013.
- 13 Kantaja toimitti 5.3.2013 ilmoituslomakkeen, sellaisena kuin se on yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 802/2004 (EUVL 2004, L 133, s. 1) liitteessä I, ensimmäisen luonnoksen (jäljempänä CO-lomakkeen ensimmäinen luonnos). CO-lomakkeen ensimmäinen luonnos koski pääasiassa lohien viljelyn, ensimmäisen jalostusvaiheen ja jatkojalostusvaiheen kokonaismarkkinoita lohien alkuperästä riippumatta.
- 14 Komissio lähetti 14.3.2013 kantajalle lisätietopyynnön CO-lomakkeen ensimmäisestä luonnoksesta. Kantaja vastasi tähän tietopyyntöön 16.4.2013. Komissio piti vastausta puutteellisena ja lähetti uusia tietopyyntöjä 3.5., 14.6. ja 10.7.2013. Kantaja vastasi näihin pyyntöihin 6.6., 3.7. ja 26.7.2013.

C. Ilmoitus ja päätös yrityskeskittymän hyväksymisestä edellyttäen, että tiettyjä sitoumuksia noudatetaan

- 15 [Keskittymää koskevasta] liiketoimesta ilmoitettiin komissiolle virallisesti 9.8.2013.
- 16 Komissio ilmoitti 3.9.2013 pidetyssä tutkinnan etenemistä koskevassa kokouksessa kantajalle ja Morpolille, että sillä oli vakavia epäilyjä liiketoimen soveltuvuudesta sisämarkkinoille siltä osin kuin kyse oli mahdollisista skotlantilaisen lohen markkinoista.
- 17 Poistaakseen komission toteamat vakavat epäilyt kantaja ehdotti 9.9.2013 [asetuksen N:o 139/2004] 6 artiklan 2 kohdan mukaisia sitoumuksia. Komissio teetti näistä alustavista sitoumuksista markkinaselvityksen. Tiettyjen muutosten jälkeen 25.9.2013 esitettiin useita lopullisia sitoumuksia. Kantaja sitoutui luovuttamaan noin kolme neljännestä skotlantilaisen lohen viljelykapasiteetista, joka jakautui yrityskeskittymän osapuolten kesken, ja poisti siten komission toteamat vakavat epäilyt.
- 18 Komissio teki 30.9.2013 päätöksen C(2013) 6449 (asia COMP/M.6850 – Marine Harvest / Morpol) (jäljempänä hyväksymispäätös) asetuksen N:o 139/2004 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 2 kohdan nojalla, ja hyväksyi yrityskeskittymän sillä edellytyksellä, että sitoumuksia noudatetaan täysimääräisesti.
- 19 Komissio totesi hyväksymispäätöksessään, että joulukuun 2012 osakekauppa oli jo antanut kantajalle tosiasiallisen yksinomaisen määräysvallan Morpolissa. Se totesi, ettei voitu sulkea pois mahdollisuutta asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn [lykkäämistä koskevan] velvoitteen ja kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn ilmoittamista koskevan velvoitteen laiminlyönnistä. Lisäksi komissio totesi, että se voi tutkia erillisessä menettelyssä, onko syytä määrätä seuraamus asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan nojalla.

D. Riidanalainen päätös ja sen antamiseen johtanut menettely

- 20 Komissio ilmoitti kantajalle 30.1.2014 päivätyllä kirjeellä, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan mahdollisesta rikkomisesta oli vireillä tutkinta.
- 21 Komissio osoitti 31.3.2014 kantajalle asetuksen N:o 139/2004 18 artiklan mukaisen väitetiedoksiannon (jäljempänä väitetiedoksianto). Väitetiedoksiannossa komissio päätyi alustavaan johtopäätökseen, jonka mukaan kantaja oli tahallisesti tai ainakin tuottamuksellisesti rikkonut asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa.
- 22 Kantaja esitti 30.4.2014 vastauksensa väitetiedoksiantoon. Kantaja esitti 6.5.2014 väitteet, jotka sisältyvät sen kuulemistilaisuudessa antamaan vastaukseen. Keskittymiä käsittelevän neuvoa-antavan komitean kokous pidettiin 7.7.2014.
- 23 Komissio antoi 23.7.2014 [riidanalaisen päätöksen].
- 24 Riidanalaisen päätöksen päätösosan kolme ensimmäistä artiklaa kuuluvat seuraavasti:

1 artikla

Toteuttaessaan yhteisönlajuisen keskittymän 18 joulukuuta 2012 ja 30 syyskuuta 2013 välisenä ajanjaksona ennen siitä ilmoittamista ja sen toteamista sisämarkkinoille soveltuvaksi [kantaja] on rikkonut [asetuksen N:o 139/2004] 4 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa.

2 artikla

[Kantajalle] määrätään 10 000 000 euron sakko 1 artiklassa tarkoitetusta [asetuksen N:o 139/2004] 4 artiklan 1 kohdan rikkomisesta.

3 artikla

[Kantajalle] määrätään 10 000 000 euron sakko 1 artiklassa tarkoitetusta [asetuksen N:o 139/2004] 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta.'

- 25 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä ensinnäkin, että kantaja oli hankkinut tosiasiallisen yksinomaisen määräysvallan Morpolissa joulukuun 2012 osakekaupan päätökseen saattamisen jälkeen, sillä kantajalla oli lähes varmasti mahdollisuus saada enemmistö yhtiökokouksissa, kun otetaan huomioon sen omistusosuus (48,5 prosenttia) ja muiden osakkeenomistajien osallistumisaste yhtiökokouksissa aikaisempina vuosina.
- 26 Tämän jälkeen komissio totesi, että joulukuun 2012 osakekauppaan ei voitu soveltaa asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta. Tältä osin se totesi, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa sovelletaan ainoastaan julkisiin osto- tai vaihtotarjouksiin tai arvopapereita koskevien liiketoimien sarjan toteuttamiseen, joilla asetuksen N:o 139/2004 3 artiklassa tarkoitettu määräysvalta saadaan "useilta myyjiltä". Komission mukaan esillä olevassa asiassa määräysvallan tuottava osuus on hankittu yhdeltä myyjältä, eli M:ltä, Friendmallin ja Bazmonta Holdingin välityksellä joulukuun 2012 osakekaupan perusteella.
- 27 Komission mukaan asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa ei ole tarkoitus soveltaa tilanteisiin, joissa merkittävä määrä osakkeita hankitaan yhdeltä myyjältä ja joissa voidaan helposti todeta aikaisemmissa varsinaisissa ja ylimääräisissä yhtiökokouksissa annettujen äänten perusteella, että tämä osakemäärä antaa tosiasiallisen yksinomaisen määräysvallan kohdeyhtiössä.
- 28 Lisäksi komissio totesi, että joulukuun 2012 osakekauppa, joka saatiin päätökseen 18.12.2012, ei ollut osa julkisen ostotarjouksen toteuttamista, sillä kyseinen tarjous toteutettiin 15.1. ja 26.2.2013 välillä. Komissio katsoi, että se, että joulukuun 2012 osakekaupan perusteella kantajalle oli saattanut syntyä velvollisuus tehdä julkinen ostotarjous Morpolin jäljelle jääneistä osakkeista, oli merkityksetöntä, koska tosiasiallinen määräysvalta oli jo hankittu yhdeltä myyjältä.
- 29 Komissio katsoi vielä, että kantajan viittaukset oikeuslähteisiin, joiden mukaan "useiden erillisten vaiheiden" katsottiin muodostavan yhden keskittymän, kun niitä yhdisti oikeudellisesti tai tosiasiallisesti ehto, eivät vaikuttaneet perustelluilta. Komissio korosti, että kantaja oli hankkinut määräysvallan Morpolissa yhdellä kaupalla, jolla se osti 48,5 prosenttia Morpolin osakkeista, eikä varoja koskevilla useilla osittaisilla liiketoimilla, jotka lopulta muodostaisivat yhden taloudellisen kokonaisuuden.
- 30 Komissio totesi, että asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 3 kohdan mukaan sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto.
- 31 Se katsoi, että mikä tahansa asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan rikkominen oli luonteeltaan vakava rikkominen.
- 32 Rikkomisen vakavuutta arvioidessaan komissio otti huomioon, että sen mukaan kantaja oli rikkonut kilpailusääntöjä tuottamuksellisesti, että kyseessä olevan yrityskeskittymän soveltuvuudesta sisämarkkinoille oli vakavia epäilyjä ja että oli olemassa kantajaa sekä muita yhtiöitä koskevia ennakkotapauksia menettelyä koskevista rikkomisista.

- 33 Rikkomisen kestosta komissio toi esille, että asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan rikkomisessa oli kyse hetkellisestä rikkomisesta ja että se oli tapahtunut esillä olevassa asiassa 18.12.2012 eli yrityskeskittymän toteuttamispäivänä. Lisäksi komissio katsoi, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 1 kohdan rikkominen merkitsi jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista ja että se oli tässä tapauksessa jatkunut 18.12.2012 ja 30.9.2013 välisen ajan, eli joulukuun 2012 osakekaupan toteuttamisesta sen hyväksymiseen saakka. Komission mukaan yhdeksän kuukauden ja 12 päivän kesto oli poikkeuksellisen pitkä.
- 34 Komissio otti huomioon lieventävänä seikkana sen, että kantaja ei ollut käyttänyt äänivaltaansa Morpolissa ja oli pitänyt sen kantajasta erillisenä yksikkönä yrityskeskittymän valvontamenettelyn ajan.
- 35 Komissio katsoi lieventäväksi seikaksi myös sen, että kantaja oli pyytänyt käsittelijätiimin osoittamista joitakin päiviä joulukuun 2012 osakekaupan päätökseen saattamisen jälkeen.
- 36 Komissio ei sen sijaan todennut asiaan liittyvän raskauttavia seikkoja.
- 37 Komissio katsoi, että kantajan kokoisen yrityksen tapauksessa seuraamuksen oli oltava merkittävä, jotta sillä olisi varoittava vaikutus. Tämä oli vieläkin tärkeämpää silloin, kun kyseisen yrityskeskittymän soveltuvuudesta sisämarkkinoille oli vakavia epäilyjä.”

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 9 Valittaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.10.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti komission määräämien sakkojen kumoamista tai niiden määrän alentamista.
- 10 Kanteensa tueksi valittaja vetosi viiteen kanneperusteeseen, joista ainoastaan ensimmäisellä ja kolmannella on merkitystä nyt käsiteltävänä olevan valituksen yhteydessä. Ensimmäinen kanneperuste koski ilmeistä oikeudellista ja tosiseikkoja koskevaa virhettä siltä osin kuin riidanalaisessa päätöksessä katsottiin, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa ei voitu soveltaa. Kolmas kanneperuste koski yleisen ne bis in idem -periaatteen loukkaamista.
- 11 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla kanteen kokonaisuudessaan.

Valitusasian asianosaisten vaatimukset

- 12 Valittaja vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion kokonaan tai siltä osin kuin siinä hylätään riidanalaisesta päätöksestä nostettu kanne
 - kumoaa riidanalaisen päätöksen tai toissijaisesti kumoaa sille määrätyt sakot tai ainakin alentaa tuntuvasti näiden sakkojen määrää
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja muut kulut unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa
 - palauttaa tarvittaessa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisee asian uudestaan unionin tuomioistuimen tuomion huomioon ottaen, ja
 - toteuttaa kaikki muut unionin tuomioistuimen asianmukaisiksi katsomat toimenpiteet.

- 13 Komissio vaatii valituksen hylkäämistä ja valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

- 14 Valittaja esittää valituksensa tueksi kaksi valitusperustetta. Ensimmäinen valitusperuste koskee oikeudellista virhettä siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa. Toinen valitusperuste koskee oikeudellista virhettä siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on loukannut ne bis in idem -periaatetta, rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta ja säännösten rikkomisten konkurrensia koskevaa periaatetta.
- 15 Valittaja esitti unionin tuomioistuimen istunnossa uuden valitusperusteen, joka koskee asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan lainvastaisuutta.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 16 Ensimmäinen valitusperuste jakautuu kahteen osaan.
- 17 Valittaja väittää tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen valituksenalaisen tuomion 70, 150, 151 ja 230 kohdassa, koska se on tulkinnut virheellisesti asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa tarkoitettua yhden ainoan keskittymän käsitettä.
- 18 Valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on katsoessaan valituksenalaisen tuomion 70 ja 230 kohdassa, että ei ollut tarpeen tutkia kantajan väitteitä, joiden mukaan joulukuun 2012 osakekauppa ja kyseinen julkinen tarjous olivat keskenään ehdollisia, jättänyt ottamatta huomioon merkityksellisen perusteen sen määrittämiseksi, voidaanko useat liiketoimet samaistaa yhteen ainoaan keskittymään, joka perustuu siihen seikkaan, että näitä liiketoimia yhdistää ehto, eikä siihen ajankohtaan, jona liiketoimi, jolla määräysvalta hankittiin, toteutui.
- 19 Valittaja väittää tässä yhteydessä ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen erityisesti valituksenalaisen tuomion 150 ja 151 kohdassa katsoessaan, että asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 20 perustelukappale ei ole asianmukainen perusta tulkittaessa yhden ainoan keskittymän käsitettä. Sen mukaan tästä perustelukappaleesta käy selvästi ilmi, että lainsäätäjän tarkoituksena oli käsitellä yhtenä ainoana keskittymänä kaikkia toimia, jotka ovat ”läheisesti yhteydessä toisiinsa siten, että niitä yhdistää ehto”.
- 20 Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei voi valituksenalaisen tuomion 150 kohdassa tekemänsä toteamuksen, jonka mukaan mainittu 20 perustelukappale on vain ”hyvin lyhyt virke” eikä se ole oikeussääntö, jolla on sitova oikeusvaikutus, perusteella sivuuttaa valittajan yhden ainoan keskittymän käsitteestä omaksumaa tulkintaa. Valittaja katsoo näet, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon sen seikan, että sama perustelukappale heijastuu myös sitovasta oikeussäännöstä eli asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdasta, jossa viitataan julkisiin osto- tai vaihtotarjouksiin ja arvopapereita koskevien liiketoimien sarjaan. Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi hylännyt tämän tulkinnan tukeutuessaan valituksenalaisen tuomion 106–109 kohdassa yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 mukaisesti annettuun komission konsolidoituun tiedonantoon toimivaltakysymyksistä (EUVL 2008, C 95, s. 1), joka on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sarja suuntaviivoja, jotka eivät ole sitovia. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan tulkinnut mainittua

20 perustelukappaletta virheellisesti valituksenalaisen tuomion 151 kohdassa todetessaan, että jos tällainen tulkinta hyväksyttäisiin, kaikkia toimia, ”joita yhdistää ehto”, pitäisi käsitellä yhtenä ainoana keskittymänä, silloinkin, kun nämä toimet eivät ole johtaneet määräysvallan hankkimiseen.

- 21 Toiseksi valittaja katsoo, että joulukuun 2012 osakekauppaa ja julkista ostotarjousta yhdisti ehto ja ne muodostivat näin ollen yhden ainoan keskittymän.
- 22 Valittaja väittää yhtäältä, että nyt käsiteltävässä tapauksessa edellytyksestä, joka yhdisti julkisen ostotarjouksen ja joulukuun 2012 osakekaupan, säädetään Norjan arvopaperien kauppaa koskevassa laissa, joka vastaa ehdollisuuden kaikkein korkeinta tasoa. Se toteaa erityisesti, että tämä ehto on peräisin Norjan oikeudesta, jolla pannaan täytäntöön julkisista ostotarjouksista 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/25/EY (EUVL 2004, L 142, s. 12). Unionin yleinen tuomioistuin ei ole asettanut tätä seikkaa kyseenalaiseksi.
- 23 Toisaalta se, että julkista ostotarjousta ja joulukuun 2012 osakekauppaa yhdistää ehto, vahvistetaan valittajan mukaan myös nyt annettavan tuomion 20 kohdassa tarkoitetussa konsolidoidussa tiedonannossa, jonka mukaan kaksi tai useampi liiketoimea voivat liittyä toisiinsa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti. Nyt käsiteltävässä asiassa joulukuun 2012 osakekauppa ja julkinen ostotarjous liittyvät toisiinsa oikeudellisesti keskinäisen ehdollisuuden vuoksi, koska tästä julkisesta ostotarjouksesta tuli pakollinen sen jälkeen, kun joulukuun 2012 osakekauppa toteutui, ja kyseinen ostotarjous oli sen ehtona. Nämä kaksi liiketoimea liittyvät toisiinsa myös tosiasiallisesti, koska mainitun tiedonannon 43 kohdan mukaan taloudellisesti ”kukin liiketoimi [on] välttämättä riippuvainen [muun] liiketoi[m]en toteuttamisesta”. Nämä kaksi liiketoimea suunniteltiin ja niistä sovittiin samanaikaisesti ja ne toteutettiin tarkoituksena toteuttaa sama taloudellinen tavoite eli hankkia Morpolin kaikki liikkeessä olevat osakkeet.
- 24 Valittaja väittää ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen tarkoitusta.
- 25 Valittaja väittää ensinnäkin, että unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma muodollinen lähestymistapa ei ole asianmukainen tulkittaessa tämän poikkeuksen tavoitetta, mikä edellyttää tämän poikkeuksen taustalla olevan poliittisen tavoitteen arviointia. Unionin yleinen tuomioistuin omaksui valittajan mukaan rajoittavan lähestymistavan katsoessaan valituksenalaisen tuomion 174–189 kohdassa, ettei merkitystä ollut neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/89 tarkistamisesta annetulla vihreällä kirjalla (COM(2001) 745 final; jäljempänä vihreä kirja), jossa kehoitettiin laajentamaan mainitun poikkeuksen soveltamisalaa hankintojen helpottamiseksi. Lisäksi valituksenalaisen tuomion 189 kohta perustuu valittajan mukaan toimenpiteiden rakenteiden muodolliseen erotteluun, ja siinä katsotaan virheellisesti, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa ei voida soveltaa toimenpiteiden rakenteeseen, jos määräysvalta on voitu hankkia ennen julkisen ostotarjouksen tekemistä.
- 26 Toiseksi asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen taustalla olevana poliittisena tavoitteena on valittajan mukaan helpottaa julkisten ostotarjousten ja hiipivien yritysvaltausten tekemistä siten, että on noudatettava tiukkoja edellytyksiä, joilla on tarkoitus välttää muutokset markkinoiden rakenteeseen ennen kuin komissio tekee päätöksen ilmoitetusta keskittymästä. Ostaja voisi siten lähtökohtaisesti hankkia kohdeyhtiön osakkeita, mutta ei voisi käyttää niitä tosiasiallisesti ennen kuin komissio hyväksyy tämän keskittymän, mikä ei estäisi komissiota harjoittamasta keskittymien valvontavaltaansa.
- 27 Valittajan mukaan ei ole oikeutettua kieltäytyä soveltamasta asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta erityiseen toimenpiteiden rakenteeseen, jos määräysvalta on voitu hankkia ennen julkisen ostotarjouksen tekemistä. Komissio myönsi vihreän kirjan 134 kohdassa, että pörssissä noteeratun yhtiön hankintaan olisi voitava soveltaa asetuksen

N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta sillä perusteella, että ”tällaisessa tilanteessa on yleensä sekä epäkäytännöllistä että keinotekoista katsoa keskittymisen tapahtuvan siten, että hankitaan tietty osuus tai osakemäärä, joka antaa ostajalle (tosiasiallisesti) määräysvallan kohdeyhtiössä”. Vaikka tämä toteamus koski hiipiviä yritysvaltauksia, se pätee valittajan mukaan myös julkisten osto- tai vaihtotarjousten osalta.

- 28 Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin on katsoessaan, että tätä säännöstä ei sovellettu sellaiseen toimenpiteiden rakenteeseen, jossa määräysvalta oli voitu hankkia ennen julkisen ostotarjouksen tekemistä, erotellut toimenpiteiden rakenteet toisistaan muodollisesti ja saanut aikaan epävarmuuden siitä, mitkä toimenpiteet kuuluvat mainitun poikkeuksen soveltamisalaan, sekä altistanut ostajat merkittävälle käytännöllisille ja taloudellisille riskeille.
- 29 Kolmanneksi valittaja viittaa 20.1.2005 tehtyyn komission päätökseen (asia Orkla/Elkem – COMP/M.3709), joka koskee nyt käsiteltävässä tapauksessa kyseessä olevaa tilannetta muistuttavaa tilannetta, jossa komissio on valittajan mukaan erityisesti myöntänyt, että sellaisen osuuden ostajalle, jonka johdosta on tehtävä pakollinen julkinen ostotarjous, aiheutuu merkittäviä taloudellisia riskejä sen odottaessa, että komissio hyväksyisi tämän hankinnan.
- 30 Neljänneksi valittaja väittää, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdan tulkinta, jonka mukaan sitä sovelletaan kaikkiin julkisiin osto- tai vaihtotarjouksiin, helpottaisi keskittymien valvontaa koskevia tavoitteita, koska komissio voisi ottaa huomioon hankitun osuuden lopullisen prosenttiosuuden ja kyseisen liiketoimen eri vaikutukset.
- 31 Viidenneksi valittaja väittää noudattaneensa nyt käsiteltävässä asiassa asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa, koska se ilmoitti keskittymän viipymättä eli kolme päivää joulukuun 2012 osakekaupan päätökseen saattamisen jälkeen, ja koska se ei ole käyttänyt hankittuihin osakkeisiin liittyvää äänioikeuttaan, mitä unionin yleinen tuomioistuin ei ole asettanut kyseenalaiseksi.
- 32 Komissio kiistää valittajan väitteet ja katsoo, että ensimmäinen valitusperuste on perusteeton.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

- 33 Valittaja riitauttaa ensimmäisellä valitusperusteellaan, jonka kahta osaa on arvioitava yhdessä, pääasiallisesti unionin yleisen tuomioistuimen asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdasta tekemän tulkinnan, jonka perusteella se hylkäsi valittajan ensimmäisen kumoamisperusteen.
- 34 Tässä yhteydessä on muistutettava, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jos tässä säännöksessä säädetyt edellytykset täyttyvät, saman artiklan 1 kohta ei estä julkisen osto- tai vaihtotarjouksen tai arvopapereita koskevien sellaisten liiketoimien sarjan toteuttamista, joilla 3 artiklassa tarkoitettu määräysvalta saadaan useilta myyjiltä.
- 35 On todettava, että unionin yleinen tuomioistuin tutki valituksenalaisen tuomion 68–83 kohdassa, voitiinko asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa soveltaa nyt käsiteltävässä tapauksessa kyseessä olevassa tilanteessa pelkästään joulukuun 2012 osakekaupan osalta.
- 36 Se totesi yhtäältä valituksenalaisen tuomion 69 ja 70 kohdassa, että komission toteama asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 1 kohdan rikkominen johtui pelkästään joulukuun 2012 osakekaupasta eli liiketoimesta, jolla valittaja sai määräysvallan Morpolissa. Koska tämä liiketoimi toteutettiin ennen kyseistä julkista ostotarjousta, se päätteli tästä, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdalla ei ollut merkitystä, koska tämä säännös koski julkisia ostotarjouksia.

- 37 Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin katsoi myös, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa ei voitu soveltaa, koska tämä säännös koskee arvopapereita koskevien sellaisten liiketoimien sarjan toteuttamista, joilla 3 artiklassa tarkoitettu määräysvalta saadaan useilta myyjiltä. Kuten valituksenalaisen tuomion 75 ja 79–81 kohdasta niitä yhdessä luettuina käy ilmi, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kantaja oli saanut määräysvallan Morpolissa yhdeltä ainoalta myyjältä yhdellä ainoalla arvopapereita koskevalla liiketoimella eli joulukuun 2012 osakekaupalla. Kyseinen julkinen ostotarjous tehtiin unionin yleisen tuomioistuimen mukaan ajankohtana, jolloin kantajalla oli jo tosiasiallinen yksinomainen määräysvalta Morpolissa joulukuun 2012 osakekaupan vuoksi.
- 38 Valittaja väitti kuitenkin unionin yleisessä tuomioistuimessa pääasiallisesti, että joulukuun 2012 osakekauppa ja kyseinen julkinen ostotarjous olivat, koska ne liittyivät toisiinsa, yhden ainoan keskittymän eri vaiheita, joten asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdan nojalla saman artiklan 1 kohtaa ei pitänyt soveltaa mainittuun keskittymään.
- 39 Unionin yleinen tuomioistuin tutki valituksenalaisen tuomion 85–229 kohdassa valittajan tämän näkemyksensä tueksi esittämät väitteet ja hylkäsi ne. Se totesi tässä yhteydessä, että yhden ainoan keskittymän käsitettä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi tilanteessa, jossa tosiasiallinen yksinomainen määräysvalta ainoassa kohdeyhtiössä hankitaan yhdeltä ainoalta myyjältä yhdellä ainoalla yksityisellä liiketoimella, vaikka sitä seuraa pakollinen julkinen ostotarjous.
- 40 Valittaja väittää ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä pääasiallisesti, että tällainen tulkinta asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdasta on virheellinen, koska tätä säännöstä on saman asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappaleen valossa tulkittava laajasti, joten tätä säännöstä voitiin soveltaa joulukuun 2012 osakekauppaan ja kyseiseen julkiseen ostotarjoukseen, koska nämä kaksi liiketoimea olivat yhden ainoan keskittymän eri vaiheita.
- 41 Valittaja katsoo ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa tulkitessaan soveltanut virheellisesti yhden ainoan keskittymän käsitettä sellaisena kuin se käy ilmi asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 20 perustelukappaleesta, joka on valittajan mukaan asianmukainen oikeusperusta tälle tulkinnalle.
- 42 Tässä yhteydessä on katsottava, kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti katsonut valituksenalaisen tuomion 91 kohdassa, että yhden ainoan keskittymän käsite mainitaan ainoastaan asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 20 perustelukappaleessa mutta ei tämän asetuksen varsinaisissa artikloissa.
- 43 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 150 kohdassa, että mainittuun perustelukappaleeseen ei kuitenkaan sisältynyt tyhjentävää määritelmää edellytyksistä, joiden täyttyessä kaksi toimea muodostaa yhden ainoan keskittymän. Se perusti tämän näkemyksensä kyseisen perustelukappaleen erityiseen luonteeseen ja totesi, että vaikka mainitun perustelukappaleen avulla voidaan valottaa tietystä oikeussäännöstä omaksuttavaa tulkintaa, se ei voi itse olla tällainen oikeussääntö, koska sillä ei ole omaa sitovaa oikeusvaikutusta.
- 44 Vaikka asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 20 perustelukappale, kuten valittaja myöntää esittämissään väitteissä, voi toimia mainitun asetuksen säännösten tulkintaa koskevana seikkana, valittaja ei voi pätevästi johtaa pelkästään tämän perustelukappaleen sanamuodosta sellaista yhden ainoan keskittymän käsitteen tulkintaa, joka ei ole yhteensopiva mainitun asetuksen säännösten kanssa. Vastaavasti unionin tuomioistuin on lisäksi useaan kertaan katsonut, että unionin toimen perustelukappaleilla ei ole sitovaa oikeusvaikutusta eikä niihin voida vedota kyseisen toimen varsinaisista säännöksistä poikkeamiseksi eikä näiden säännösten tulkitsemiseksi tavalla, joka on selvästi niiden sanamuodon vastainen (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2006, IATA ja ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, 76 kohta ja tuomio 2.4.2009, Tyson Parketthandel, C-134/08, EU:C:2009:229, 16 kohta).

- 45 Valittaja ei voi näin ollen tukeutua asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 20 perustelukappaleen sanamuodon laajaan tulkintaan voidakseen laajentaa asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdan ulottuvuutta.
- 46 Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi tässä yhteydessä valituksenalaisen tuomion 71 kohdassa, asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa sallitaan tietyin edellytyksin julkisen ostotarjouksen tekeminen ennen kuin se ilmoitetaan komissiolle ja ennen kuin komissio on hyväksynyt sitä, vaikka kyseinen liiketoimi olisi mainitun asetuksen 3 artiklassa tarkoitettu yhteisönlajauiinen keskittymä.
- 47 Kun kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa kielletään keskittymän toteuttaminen, siinä rajoitetaan tämä kiello koskemaan ainoastaan saman asetuksen 3 artiklassa määriteltyjä keskittymiä (tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 43 kohta).
- 48 Koska asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohta muodostaa poikkeuksen mainitusta kiellosta, määritettäessä tämän säännöksen ulottuvuutta on otettava huomioon kyseisessä 3 artiklassa esitetty keskittymän käsite (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 44 kohta).
- 49 Asetuksen N:o 139/2004 3 artiklan sanamuodon mukaan keskittymän katsotaan syntyvän, jos määräysvalta siirtyy pysyvästi seurauksena siitä, että kaksi yritystä tai yrityksen osaa tai useampi yritys tai yrityksen osa sulautuu, tai siitä, että yksi tai useampi henkilö, jolla jo on määräysvalta ainakin yhdessä yrityksessä, tai yksi tai useampi yritys hankkii suoran tai välillisen määräysvallan, joka koskee yhtä tai useampaa yritystä kokonaisuudessaan tai jotakin sen tai niiden osaa, kun määräysvalta perustuu oikeuksiin, sopimuksiin ja muihin keinoihin perustuvaan mahdollisuuteen käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä (tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 45 kohta).
- 50 Tästä seuraa, että keskittymän toteuttaminen tapahtuu, kun keskittymän osapuolet panevat täytäntöön toimenpiteitä, joilla vaikutetaan kohdeyrityksen määräysvallan pysyvään vaihtumiseen (tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 46 kohta).
- 51 Vaikka onkin totta, että asetuksen N:o 139/2004 20 perustelukappaleessa todetaan, että on asianmukaista käsitellä yhtenä ainoana keskittymänä toimia, jotka ovat läheisesti yhteydessä toisiinsa siten, että niitä yhdistää ehto tai ne muodostuvat suhteellisen lyhyen ajanjakson aikana tapahtuvista arvopapereita koskevien liiketoimien sarjasta, ainoastaan toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä määräysvallan vaihtamiseksi, voivat kuulua mainitun asetuksen 7 artiklan soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 48 ja 49 kohta).
- 52 Näissä olosuhteissa on katsottava, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 70 kohdassa, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdalla ei ole merkitystä tilanteessa, jossa määräysvalta on hankittu ensimmäisellä yksityisellä toimella, vaikka sitä seuraisi julkinen ostotarjous, koska viimeksi mainittu toimi ei ole tarpeen määräysvallan muuttamiseksi keskittymän kohteena olevassa yrityksessä.
- 53 Tästä seuraa, että unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi samoin perustellusti valittajan väitteet, jotka koskivat sitä, että tapauksessa oli kyseessä yksi ainoa keskittymä, koska kuten se totesi valituksenalaisen tuomion 151 kohdassa, nämä väitteet johtaisivat siihen, että yhden ainoan keskittymän käsitteeseen ja näin ollen asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan soveltamisalaan olisi sisällytettävä liiketoimia, joilla, vaikka ne ovatkin liitännäisiä keskittymään nähden, ei ole suoraa toiminnallista yhteyttä keskittymän toteuttamisen kanssa.
- 54 Valittaja ei siten voi väittää, että liiketoimi, joka ei ole tarpeen yrityksen määräysvallan muuttamiseksi, kuten julkinen ostotarjous, joka tehdään sen jälkeen kun määräysvalta kohdeyrityksessä on jo saatu, kuuluu asetuksen N:o 139/2004 3 ja 7 artiklassa tarkoitettun keskittymän käsitteen piiriin.

- 55 Näin ollen on hylättävä valittajan väitteet, jotka koskevat yhden ainoan keskittymän käsitteen virheellistä tulkintaa.
- 56 Toiseksi valittaja väittää, että unionin yleisen tuomioistuimen asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdasta omaksuma tulkinta on vastoin tällä säännöksellä tavoiteltua päämäärää. Se väittää tässä yhteydessä, että mainitulla säännöksellä on tarkoitus helpottaa julkisia ostotarjouksia ja hiipiviä yritysvaltauksia, joten asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohtaa sovelletaan sellaisiin toimenpiteiden rakenteisiin, joissa määräysvalta on voitu hankkia ennen julkisen ostotarjouksen tekemistä.
- 57 On todettava, että valittaja myöntää, että sen yhden ainoan keskittymän käsitteestä omaksuma laaja tulkinta johtaisi siihen, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdalle annettaisiin laajempi ulottuvuus kuin mitä tämän säännöksen sanamuodosta voidaan johtaa.
- 58 Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 200 ja 201 kohdassa perustellusti, minkä myös valittaja myöntää, että asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksesta saman asetuksen 7 artiklan 1 kohtaan, ja että poikkeusta on tulkittava suppeasti.
- 59 Kuten nyt annettavan tuomion 57 kohdassa on todettu ja kuten unionin yleinen tuomioistuin on korostanut valituksenalaisen tuomion 202–204 kohdassa, valittajan esittämällä tulkinnalla laajennettaisiin asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalaa.
- 60 Tässä tilanteessa valittajan väitteet, jotka koskevat sitä, että tällainen tulkinta voidaan oikeuttaa kyseistä alaa koskevan unionin oikeuden tavoitteilla, sellaisina kuin ne sen mukaan käyvät ilmi direktiivistä 2004/25 tai vihreästä kirjasta, on hylättävä.
- 61 Myöskään valittajan väite, jonka mukaan asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdan tulkinta voisi helpottaa keskittymän aineellista arviointia, ei voi menestyä. Tällaisella väitteellä, joka koskee sen tutkimista, soveltuuko keskittymä sisämarkkinoille, ei näet ole merkitystä sen ensiksi ratkaistavan kysymyksen osalta, voitiinko tämä keskittymä vapauttaa komissiolle tehtävästä ilmoituksesta asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdan nojalla.
- 62 Valittajan väitteet, jotka koskevat asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tavoitteen virheellistä tulkintaa, on näin ollen hylättävä perusteettomina.
- 63 Kolmanneksi nyt annettavan tuomion 52 ja 55 kohdasta käy ilmi, että valittajan väitteet, jotka koskevat sitä, että joulukuun 2012 osakekauppaa ja kyseistä julkista ostotarjousta yhdisti ehto, ja toisaalta sitä, että valittaja on noudattanut mainitun asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä, on hylättävä.
- 64 Kuten näet unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 229 ja 230 kohdassa, koska yhden ainoan keskittymän käsitettä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi tilanteessa, jossa tosiasiallinen yksinomainen määräysvalta hankitaan yhdeltä ainoalta myyjältä yhdellä ainoalla yksityisellä liiketoimella, sillä, ovatko joulukuun 2012 osakekauppa ja julkinen ostotarjous oikeudellisesti tai tosiasiallisesti keskenään ehdollisia, ei ole merkitystä. Sama johtopäätös pätee sitäkin suuremmalla syyllä sen kysymyksen osalta, onko valittaja noudattanut asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.
- 65 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetyt seikat, ensimmäinen valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen valitusperuste

- 66 Valittaja väittää toisessa valitusperusteessaan, että kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi muun muassa valituksenalaisen tuomion 306, 319, 339–344 ja 362 kohdassa, että komissio saattoi määrätä kantajalle eri sakkoja, eli yhden sakon asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan rikkomisesta ja toisen sakon saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn, toteuttamisen lykkäämistä koskevan velvoitteen rikkomisesta, se loukkasi ne bis in idem -periaatetta, rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta ja säännösten rikkomisten konkurrenssia koskevaa periaatetta.
- 67 Tämä peruste jakautuu kahteen osaan.

Ensimmäinen osa

– Asianosaisten lausumat

- 68 Valittaja väittää toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ole soveltanut nyt käsiteltävässä tapauksessa ne bis in idem -periaatetta tai toissijaisesti rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta.
- 69 Mainittu oikeudellinen virhe perustuu valittajan mukaan erityisesti valituksenalaisen tuomion 344 kohtaan, jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että kyseisillä kahdella erillisellä sakolla, jotka määrättiin kantajalle yhdestä ja samasta toiminnasta, ei loukattu ne bis in idem -periaatetta. Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, tämä periaate sisältää sekä kiellon syyttää kahdesti että kiellon rangaista kahdesti samasta teosta, joten henkilölle ei voida määrätä seuraamusta kahta kertaa samasta rikkomisesta.
- 70 Valittaja toteaa ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on pitäessään valituksenalaisen tuomion 319 kohdassa merkityksellisenä kriteerinä kantajalle määrättyjen kahden sakon osalta sitä, että ”sama viranomainen on määrännyt seuraamukset yhdessä ja samassa päätöksessä”, se on omaksunut muodollisen ja keinotekoisen tulkinnan ne bis in idem -periaatteesta, vaikka se koskee kaikkia kahdenkertaisia seuraamuksia, riippumatta siitä, määrätäänkö seuraamuksista yhdessä menettelyssä vai useammassa erillisessä menettelyssä.
- 71 Valittajan mukaan mainitussa periaatteessa kielletään usean seuraamuksen määrääminen yhdestä ja samasta sääntöjen vastaisesta toiminnasta, kun kolme edellytystä täyttyvät, eli tosiseikkojen, sääntöjen rikkojan ja suojellun oikeudellisen intressin on oltava samat; valittajan mukaan näin on nyt käsiteltävässä tapauksessa. Valittaja toteaa edellytyksestä, jonka mukaan tosiseikkojen ja sääntöjen rikkojan on oltava samat, osalta, että unionin yleinen tuomioistuin on myöntänyt valituksenalaisen tuomion 305 kohdassa, että kaksi erillistä sakkoa on määrätty kantajan toteuttaman yhden ainoan toimen eli joulukuun 2012 osakekaupan perusteella. Valittaja väittää edellytyksestä, jonka mukaan suojellun oikeudellisen intressin on oltava sama, että sekä asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan että saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan tarkoituksena on suojata samaa oikeudellista intressiä eli valvoa, ettei tehokkaalle kilpailulle aiheudu pysyvää ja korjaamatonta vahinkoa yrityskeskittymien ennen aikaisen toteuttamisen vuoksi.
- 72 Toiseksi valittaja väittää, että valituksenalaisen tuomion 344 kohta ei ole yhteensopiva unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, josta käy ilmi, että ne bis in idem -periaatetta sovelletaan tilanteissa, joissa on kyseessä yksi ja sama päätös tai menettely. Valittaja viittaa tässä yhteydessä 18.12.2008 annettuun tuomioon Coop de France bétail et viande ym. v. komissio (C-101/07 P ja C-110/07 P, EU:C:2008:741), 21.7.2011 annettuun tuomioon Beneo-Orafti (C-150/10, EU:C:2011:507) ja 5.10.2011 annettuun tuomioon Transcatlab v. komissio (T-39/06, EU:T:2011:562). Myöskään sillä, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 333–338 kohdassa viitannut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön, ei ole valittajan

mukaan merkitystä asian kannalta, koska unionin oikeudessa vahvistetaan laajempi suoja kahdenkertaisia seuraamuksia vastaan, kuten käy sen mukaan ilmi unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

- 73 Valittaja väittää toissijaisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti jättänyt soveltamatta rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta (Anrechnungsprinzip), joka edellyttää, että toista seuraamusta määritettäessä on otettava huomioon ensimmäinen seuraamus, ja jota sovelletaan kaikissa tilanteissa, joissa ne bis in idem -periaatetta ei voida soveltaa täysimääräisesti. Valittaja väittää, että komissio ei ole riidanalaisen päätöksen 206 ja 207 kohdassa eikä unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 339–344 kohdassa ottanut huomioon ensimmäistä sakkoa määrätessään toisen sakon.
- 74 Komissio katsoo yhtäältä, että valittajan väitteet ovat perusteettomia siltä osin kuin niissä väitetään, että unionin yleinen tuomioistuin on loukannut ne bis in idem -periaatetta. Komissio katsoo toisaalta rangaistusten hyväksilukemisperiaatteen väitety virheellisen soveltamisen osalta, että koska valittaja ei ole kehittänyt asianmukaisesti väitteitään tai osoittanut sitä erityistä virhettä, jonka se väittää unionin yleisen tuomioistuimen tehneen tältä osin, mainitut väitteet on jätettävä tutkimatta.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

- 75 Valittaja väittää toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 344 kohdassa, että ne bis in idem -periaatetta ja rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta ei sovelleta tilanteessa, jossa yhdessä ja samassa päätöksessä on määrätty useita seuraamuksia, vaikka nämä seuraamukset olisi määrätty samojen tosiseikkojen perusteella.
- 76 Unionin tuomioistuin on todennut ensinnäkin ne bis in idem -periaatteesta, että kilpailuoikeudellisissa menettelyissä, joiden tarkoituksena on sakkojen määrääminen, on noudatettava tätä periaatetta. Mainittu periaate estää toteamasta uudelleen, että yritys on syyllistynyt sellaiseen kilpailunvastaiseen käyttäytymiseen, tai ryhtymästä sitä kohtaan uudelleen toimenpiteisiin sellaisen kilpailunvastaisen käyttäytymisen perusteella, josta sille on jo määrätty seuraamus tai jonka osalta on todettu, että se ei ole vastuussa siitä, sellaisella aiemmalla ratkaisulla, johon ei enää voida hakea muutosta. Kyseisen periaatteen tarkoituksena on siis estää toteamasta uudelleen, että yritys on syyllistynyt kilpailunvastaiseen käyttäytymiseen, tai ryhtymästä sitä kohtaan uudelleen toimenpiteisiin kilpailunvastaisen käyttäytymisen perusteella, mikä edellyttää, että tälle yritykselle on jo määrätty seuraamus tai että sen osalta on todettu, että se ei ole vastuussa siitä, sellaisella aiemmalla ratkaisulla, johon ei enää voida hakea muutosta (ks. vastaavasti tuomio 3.4.2019, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie, C-617/17, EU:C:2019:283, 28 ja 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 77 Tätä ne bis in idem -periaatteen tulkintaa tukee Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklan sanamuoto ja tämän periaatteen tarkoitus, koska tämä artikla koskee nimenomaan aineellisesti samaan tekoon liittyvän menettelyn, jossa on annettu lopullinen ratkaisu, toistamista (ks. vastaavasti tuomio 3.4.2019, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie, C-617/17, EU:C:2019:283, 30 ja 32 kohta).
- 78 Tästä seuraa, että toisin kuin valittaja väittää, unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti katsonut valituksenalaisen tuomion 319 kohdassa, että ne bis in idem -periaatetta ei sovelleta nyt käsiteltävässä tapauksessa sillä perusteella, että sama viranomainen on määrännyt seuraamukset asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta yhdessä ja samassa päätöksessä eli riidanalaisessa päätöksessä.
- 79 Kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 106 kohdassa, tätä johtopäätöstä ei voida asettaa kyseenalaiseksi valittajan istunnossa esittämällä väitteellä, jonka mukaan 3.4.2019 annetun tuomion Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (C-617/17, EU:C:2019:283) taustalla ollut tilanne

eroaa nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevasta tilanteesta, koska ensin mainitussa asiassa yhdessä ja samassa päätöksessä määrättiin yksi sakko kansallisen kilpailuoikeuden rikkomisesta ja toinen sakko unionin kilpailuoikeutta koskevien sääntöjen rikkomisesta.

- 80 Suojalla, jota ne bis in idem -periaatteen tarkoituksena on tarjota sitä vastaan, että ryhdytään uudelleen toimenpiteisiin, mikä johtaa rangaistuksen määräämiseen, ei näet ole kohdetta tilanteessa, jossa yhdessä ja samassa päätöksessä sovelletaan asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan a ja b alakohtaa seuraamusten määräämiseksi mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta (ks. analogisesti tuomio 3.4.2019, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie, C-617/17, EU:C:2019:283, 34 kohta).
- 81 Lisäksi on hylättävä väitteet, jotka valittaja on johtanut nyt annettavan tuomion 72 kohdassa mainitusta unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.
- 82 Tässä yhteydessä riittää kun todetaan, että unionin yleinen tuomioistuin analysoi valituksenalaisen tuomion 322–328 kohdassa tämän oikeuskäytännön ja päätteli perustellusti, että unionin tuomioistuin tai unionin yleinen tuomioistuin eivät olleet lausuneet siitä, sovelletaanko ne bis in idem -periaatetta tilanteessa, jossa yhdessä ja samassa päätöksessä määrätään useita seuraamuksia. Näin ollen on niin, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 110 ja 111 kohdassa, että tämän oikeuskäytännön avulla ei voida osoittaa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen tulkittessaan ne bis in idem -periaatetta.
- 83 Toiseksi valittajan toissijaisesti esittämästä väitteestä, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti jättänyt soveltamatta rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta, on katsottava, että vaikka valituksesta käykin ilmi, että valittaja pyrkii tällä väitteellään riitauttamaan valituksenalaisen tuomion 339–344 kohdan, se ei kuitenkaan esitä mitään konkreettista seikkaa sen osoittamiseksi, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan erityisesti mainituissa kohdissa, että rangaistusten hyväksilukemisperiaatetta – jos se on periaate, johon voidaan vedota nyt käsiteltävässä tapauksessa – ei sovelleta tilanteessa, jossa yhdessä ja samassa päätöksessä on määrätty useita seuraamuksia, vaikka nämä seuraamukset olisi määrätty samojen tosiseikkojen perusteella.
- 84 Koska valittaja ei ole riitauttanut tätä lähtökohtaa, on todettava, että väitteet, joilla pyritään osoittamaan, että tämä periaate edellytti unionin yleisen tuomioistuimen toteavan, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon ensimmäinen valittajalle määrätty seuraamus toista seuraamusta määrittäessään, ovat tehottomia.
- 85 Lisäksi on todettava, että valittaja on todennut unionin tuomioistuimen istunnossa tältä osin esittämään kysymykseen, että viitatessaan erityisesti rangaistusten hyväksilukemisperiaatteeseen se pyrki hakemaan perusteluja näiden seuraamusten suhteettomuudesta. Tämä väite on kuitenkin jätettävä tutkimatta, koska valittaja ei ole esittänyt mitään väitteitä valituksenalaisen tuomion 579–631 kohdasta, joissa unionin yleinen tuomioistuin nimenomaisesti arvioi kantajalle määrätyn sakon määrää suhteellisuusperiaatteen valossa.
- 86 Kaiken edellä esitetyn perusteella toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen osa

– Asianosaisten lausumat

- 87 Valittaja väittää toisen valitusperusteen toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 362 kohdassa, että asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn ilmoittamista koskevan velvoitteen väitetty rikkomisen ei

ollut erityisempi rikkomisen, eikä se näin ollen kattanut mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisempää rikkomista. Näin toimiessaan se on valittajan mukaan loukannut säännösten rikkomisten konkurrenssia koskevaa periaatetta.

- 88 Valittaja väittää ensinnäkin, että mainittu periaate on vahvistettu kansainvälisessä oikeudessa ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä. Tästä seuraa sen mukaan, että jos jokin teko näyttää kuuluvan kahden lainsäädännön soveltamisalaan, ensisijaisesti sovellettava säännös estää kaikkien muiden säännösten soveltamisen toissijaisuusperiaatteen, absorptioperiaatteen tai *lex specialis* -periaatteen perusteella. Valittajan mukaan joissakin jäsenvaltioissa myös kielletään kahdenkertaisten seuraamusten määrääminen, kun niillä rangaistaan vakavammasta rikoksesta ja siihen sisältyvästä lievemmästä rikoksesta. Lisäksi valittaja väittää, että kansainvälisten tuomioistuinten vakiintuneessa oikeuskäytännössä kielletään kahdenkertaisten seuraamusten määrääminen henkilölle, jos säännöksen rikkomisen tarkoittaa samalla toisen säännöksen rikkomista.
- 89 Toiseksi valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen valituksenalaisen tuomion 302, 352 ja 361 kohdassa erotellessaan teknokraattisesti toisistaan seikat, joilla määritellään ilmoittamista koskeva velvoite, ja toisaalta seikat, joilla määritellään toteuttamisen lykkäämistä koskeva velvoite. Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että ensimmäisen näistä velvoitteista rikkomisen on hetkellinen rikkomisen, kun taas jälkimmäisen velvoitteen rikkomisen on jatkuva rikkomisen. Tällä erottelulla ei kuitenkaan ole valittajan mukaan merkitystä arvioitaessa kyseisten kahden rikkomisen samanaikaisuutta, koska ne viittaavat samaan toimintaan eli keskittymän toteuttamiseen, mutta eri hetkillä eli ennen ilmoittamista ja ennen hyväksymistä. Valittajan mukaan tällainen erottelu ei missään tapauksessa oikeuta päällekkäisten seuraamusten määräämistä samasta toiminnasta.
- 90 Kolmanneksi valittaja väittää valituskirjelmässään, että asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan väitetty rikkomisen on erityisempi rikkomisen ja kattaa mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdan väitetyn rikkomisen.
- 91 Valittaja katsoo, että komission mahdollisuuden määrätä sakkoja on vastattava asetuksen N:o 139/2004 säännöksissä tarkoitettuja eri tilanteita. Mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohta ja komission toimivalta määrätä seuraamuksia tämän artiklan rikkomisesta mainitun asetuksen 14 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla koskevat valittajan mukaan tilannetta, jossa keskittymä on ilmoitettu, mutta se on toteutettu ennen kuin se on hyväksytty. Jos ilmoitusta ei ole tehty, yrityskeskittymän toteuttaminen ennen siitä ilmoittamista ja näin ollen väistämättä ennen kuin se on hyväksytty, on erityisempi ja asianmukaisempi rikkomisen, joka johtaa sakon määräämiseen saman asetuksen 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla.
- 92 Valittaja on kuitenkin täsmentänyt unionin tuomioistuimen istunnossa, että se katsoi päinvastoin, että koska asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 1 kohdassa viitataan sekä ilmoittamista koskevaan velvoitteeseen että toteuttamisen lykkäämistä koskevaan velvoitteeseen, se kattaa saman asetuksen 4 artiklan 1 kohdan.
- 93 Valittaja toteaa, että ilmoittamista koskevan velvoitteen rikkomisen voidaan todeta vain, jos toteuttamisen lykkäämistä koskevaa velvoitetta ei ole noudatettu. Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin päättää tässä yhteydessä valituksenalaisen tuomion 306 kohdassa, että ”näiden asiaa koskevien oikeussääntöjen on todettava olevan epätavallisia siltä osin kuin asetuksessa N:o 139/2004 on kaksi artiklaa, joiden rikkomisesta voidaan määrätä sakkoa saman rangaistusasteikon mukaisesti, mutta joista ensimmäisen rikkomisen merkitsee välttämättä jälkimmäisen rikkomista”. Lisäksi valittaja tukeutuu analogisesti 24.3.2011 annettuun tuomioon IBP ja International Building Products France v. komissio (T-384/06, EU:T:2011:113, 109 kohta), jossa unionin yleinen tuomioistuin sen mukaan totesi sakon määräämisestä tilanteessa, jossa yritys on haitannut tutkintaa tai toimittanut virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja vastauksena tietojensaantipyyntöön, että ”jos yksi näistä kahdesta luokittelusta hyväksytään, ei ole mahdollista hyväksyä samanaikaisesti toista saman toiminnan vuoksi”.

- 94 Toisin kuin unionin tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 356 ja 357 kohdassa, ei siten ole vaaraa, että päädyttäisiin mainitussa 356 kohdassa tarkoitettuun järjettömään lopputulokseen tapauksessa, jossa, kuten valittaja toteaa, asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetty yleisempi rikkominen kattaa asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn ilmoittamista koskevan velvoitteen rikkomisen.
- 95 Valittajan mukaan unionin yleisen tuomioistuimen kyseisistä säännöksistä omaksuma tulkinta on yhteensopiva yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (EYVL 1989, L 395, s. 1) kanssa, joka korvattiin asetuksella N:o 139/2004 ja jossa vaadittiin, että keskittymistä oli ilmoitettava säädetyssä määräajassa. Tällä tulkinnalla ei valittajan mukaan kuitenkaan ole merkitystä asetuksen N:o 139/2004 yhteydessä, sillä siinä asetetaan pelkkä velvoite ilmoittaa liiketoimesta ennen sen toteuttamista, joten ei ole enää perusteltua määrätä päällekkäisistä seuraamuksista asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan rikkomisen perusteella.
- 96 Komissio kiistää valittajan argumentit ja katsoo, että toisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä perusteettomana.
- *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*
- 97 Valittaja väittää toisen valitusperusteensa toisessa osassa pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on loukannut säännösten rikkomisen konkurrenssin periaatetta katsoessaan erityisesti valituksenalaisen tuomion 362 kohdassa, että komissio on perustellusti määrännyt kantajalle seuraamuksen sekä asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan että 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta.
- 98 On todettava, kuten valituksenalaisen tuomion 348 ja 349 kohdasta käy ilmi, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin totesikin, että unionin kilpailuoikeudessa ei ole erityisiä sääntöjä, jotka koskevat konkurrenssissa olevia säännösten rikkomisia, se kuitenkin tutki kantajan väitteet, jotka koskivat kansainvälisen oikeuden ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten periaatteita. Se selvitti siten, sisälsikö asetus N:o 139/2004, niin kuin valittaja väittää, ensisijaisesti sovellettavan säännöksen, joka estää mainitun asetuksen muiden säännösten soveltamisen.
- 99 Unionin yleinen tuomioistuin vahvisti tässä yhteydessä ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 350 kohdassa komission toteamuksen, jonka mukaan unionin lainsäätäjä ei ole määritellyt yhtä rikkomista toista vakavammaksi, vaan asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan rikkomisiin sovelletaan samaa ylärajaa saman asetuksen 14 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan mukaisesti.
- 100 Unionin yleinen tuomioistuin ei näin toimiessaan ole tehnyt oikeudellista virhettä.
- 101 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi perustellusti valituksenalaisen tuomion 294 ja 295 kohdassa asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan välistä suhdetta koskevissa alustavissa toteamuksissaan, että vaikka nämä säännökset liittyvät toisiinsa siltä osin kuin mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan rikkominen johtaa automaattisesti mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdan rikkomiseen, kääntäen tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa.
- 102 Tilanteessa, jossa yritys ilmoittaa keskittymän ennen sen toteuttamista asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti, on siten yhä mahdollista, että tämä yritys rikkoo mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohtaa siinä tapauksessa, että se toteuttaa tämän keskittymän ennen kuin komissio toteaa sen soveltuvan sisämarkkinoille.

- 103 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdalla ja 7 artiklan 1 kohdalla tavoitellaan itsenäisiä päämääriä mainitun asetuksen johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa tarkoitetun yhden luukun järjestelmän yhteydessä.
- 104 Kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti katsonut valituksenalaisen tuomion 302 kohdassa, yhtäältä mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään positiivisesta velvoitteesta ilmoittaa keskittymästä ennen sen toteuttamista ja toisaalta saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetään negatiivisesta velvoitteesta olla toteuttamatta keskittymää ennen siitä ilmoittamista ja sen hyväksyntää.
- 105 Asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa säädetään kummankin näistä velvoitteista rikkomisesta määrättävistä erillisistä sakoista.
- 106 Vaikka, kuten valittaja väittää, asetuksen N:o 139/2004 yhteydessä ei tosiasiallisesti ole mahdollista tarkastella asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan rikkomista saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta erillään, on kuitenkin niin, kuten unionin yleinen tuomioistuin on asianmukaisesti katsonut valituksenalaisen tuomion 296 ja 297 kohdassa, että mainitun asetuksen 14 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa säädetään mahdollisuudesta määrätä erilliset sakot kummastakin näistä rikkomisista tilanteessa, jossa näihin rikkomisiin on syyllistytty samanaikaisesti siten, että keskittymä on toteutettu ennen sen ilmoittamista komissiolle.
- 107 Valittajan esittämä tulkinta, jonka mukaan komissio voi tällaisessa tilanteessa määrätä seuraamuksen vain asetuksen N:o 139/2004 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, koska tämä säännös kattaa sen mukaan mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan, ei voi menestyä.
- 108 Tämä tulkinta on näet ristiriidassa asetuksen N:o 139/2004 tavoitteen kanssa, jona on, kuten käy ilmi saman asetuksen johdanto-osan 34 perustelukappaleesta, yhteisönlaajuisten keskittymien tehokkaan valvonnan varmistaminen siten, että yritysten on ilmoitettava ennakolta keskittymistään ja että niiden toteuttamista on lykättävä, kunnes asiasta on tehty lopullinen päätös (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 42 kohta).
- 109 Koska mainitulla tulkinnalla poistetaan komissiolta mahdollisuus erotella määräämiensä sakkojen avulla toisistaan nyt annettavan tuomion 102 ja 106 kohdassa tarkoitetut tilanteet eli yhtäältä tilanne, jossa yritys noudattaa ilmoittamista koskevaa velvoitetta mutta rikkoo toteuttamisen lykkäämistä koskevaa velvoitetta, ja toisaalta tilanne, jossa mainittu yritys rikkoo molempia velvoitteita, kyseisellä tulkinnalla ei olisi mahdollista saavuttaa tätä tavoitetta, koska ilmoittamista koskevan velvoitteen rikkomisesta ei voitaisi milloinkaan määrätä erityistä seuraamusta.
- 110 Lisäksi mainittu tulkinta johtaisi siihen, että sillä tehtäisiin tyhjäksi asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan tehokas vaikutus, koska kuten valittaja itsekin myöntää, unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa tarkasteleman tilanteen lisäksi ei olisi mitään muuta tilannetta, jossa tätä säännöstä voitaisiin soveltaa. Siltä osin kuin valittajan esittämä tulkinta johtaisi tältä osin siihen, että mainitun säännöksen pätevyys asetettaisiin kyseenalaiseksi, on korostettava, kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 306 kohdassa, ilman että valittaja on riitauttanut tätä, että valittaja ei ole esittänyt unionin yleisessä tuomioistuimessa mitään mainitun asetuksen 14 artiklan 2 kohdan a alakohtaa koskevaa lainvastaisuusväitettä.
- 111 Unionin yleinen tuomioistuin on näin ollen katsonut perustellusti, että komissio saattoi määrätä kaksi erillistä sakkoa mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan nojalla.
- 112 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin tutki ja hylkäsi valituksenalaisen tuomion 351–358 kohdassa valittajan väitteen, jonka mukaan asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan rikkominen on erityisempi rikkominen, joka kattaa saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan rikkomisen.

- 113 Unionin yleinen tuomioistuin perusteli tätä koskevan näkemyksensä valituksenalaisen tuomion 352 kohdassa olennaisilta osin sillä toteamuksella, että asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan rikkominen on hetkellinen rikkominen, kun taas mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdan rikkominen on jatkuva rikkominen, joka on alkanut samaan aikaan kuin mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohtaa on rikottu.
- 114 Se päätteli tästä valituksenalaisen tuomion 353–356 kohdassa, että kun otetaan huomioon näihin kahteen rikkomistyyppiin kohdistettaviin menettelyihin sovellettavat eri vanhentumisajat, valittajan puoltamasta tulkinnasta seuraisi, että yritys, joka rikkoo sekä ilmoittamista koskevaa velvoitetta että toteuttamisen lykkäämistä koskevaa velvoitetta, saisi etua verrattuna yritykseen, joka rikkoo vain toteuttamisen lykkäämistä koskevaa velvoitetta.
- 115 Tästä seuraa, että toisin kuin valittaja väittää, unionin yleisen tuomioistuimen perustellusti toteamalla, asetuksen N:o 139/2004 4 artiklan 1 kohdan rikkomisen, joka on hetkellinen rikkominen, ja saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan rikkomisen, joka on jatkuva rikkominen, välisellä erottelulla on merkitystä arvioitaessa sitä, onko jompikumpi näistä kahdesta rikkomisesta luokiteltava erityisemmäksi rikkomiseksi ja näin ollen, voiko toinen näistä rikkomisista kattaa toisen rikkomisen.
- 116 Kun otetaan lisäksi huomioon nyt annettavan tuomion 100–111 kohdassa esitetyt seikat, valittajan väite, jonka mukaan komissio ei voi tämän erottelun vuoksi määrätä päällekkäisiä seuraamuksia, on joka tapauksessa perusteeton.
- 117 Kolmanneksi myöskään valittajan väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on loukannut säännösten rikkomisten konkurrenssia koskevaa periaatetta sellaisena kuin se käy ilmi kansainvälisestä oikeudesta ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksistä, ei voi menestyä.
- 118 Vaikka näet katsottaisiinkin, että mainittu periaate on merkityksellinen nyt käsiteltävässä tapauksessa, on kuitenkin niin, kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti katsonut valituksenalaisen tuomion 372 ja 373 kohdassa, että koska asetukseen N:o 139/2004 ei sisälly ensisijaisesti sovellettavaa säännöstä, kuten käy ilmi nyt annettavan tuomion 100–111 kohdasta, tämä väite ei voi menestyä.
- 119 Kaiken edellä esitetyn perusteella toisen valitusperusteen toinen osa on hylättävä perusteettomana.
- 120 Koska kumpaakaan valittajan valituksensa tueksi esittämän toisen valitusperusteen osista ei ole hyväksytty, tämä valitusperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Istunnossa esitetty uusi valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 121 Valittaja väittää istunnossa esittämässään uudessa valitusperusteessa SEUT 277 artiklan perusteella, että asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan a alakohta on lainvastainen.
- 122 Valittaja väittää tässä yhteydessä, että asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan b alakohta on oikeusperusta, jonka nojalla voidaan määrätä seuraamus sekä mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan että 7 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, joten ei ole mitään syytä soveltaa mainitun asetuksen 14 artiklan 2 kohdan a alakohtaa.
- 123 Komissio katsoo, että tämä uusi peruste on jätettävä tutkimatta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 124 Valittaja väittää istunnossa esittämässään uudessa valitusperusteessa, että asetuksen N:o 139/2004 14 artiklan 2 kohdan a alakohta on lainvastainen.
- 125 Tässä yhteydessä on todettava, kuten nyt annettavan tuomion 110 kohdassa on jo katsottu, että valituksenalaisen tuomion 306 kohdasta käy ilmi, että valittaja ei ole esittänyt unionin yleisessä tuomioistuimessa mitään tätä säännöstä koskevaa lainvastaisuusväitettä.
- 126 Oikeuskäytännössä on kuitenkin todettu, että jos asianosaisella olisi oikeus esittää ensi kertaa vasta unionin tuomioistuimessa peruste, johon hän ei ole unionin yleisessä tuomioistuimessa vedonnut, asianosaisella olisi oikeus laajentaa unionin tuomioistuimessa, jonka toimivalta muutoksenhakuasioissa on rajoitettu, kannettaan unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltäyn asiaan nähden. Unionin tuomioistuin on nimittäin muutoksenhakuasioissa toimivaltainen tutkimaan ainoastaan oikeudellisen ratkaisun, jonka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt sille esitetyistä perusteista (tuomio 19.4.2012, Tomra Systems ym. v. komissio, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 99 kohta ja tuomio 3.7.2014, Electrabel v. komissio, C-84/13 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2040, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 127 Valittajan esittämä uusi peruste on näin ollen jätettävä tutkimatta.
- 128 Koska yhtäkään valittajan valituksensa tueksi esittämistä valitusperusteista ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 129 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska valittaja on hävinnyt asian, viimeksi mainittu on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Mowi ASA velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset